

Γέροντος Κλεόπα Ἡλίου

— ΕΥΛΟΓΙΑ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Πνευματικές νουθεσίες

* Ἡ πίστη μεγαλώνει, αὐξάνεται καί ἐνδυναμώνει διά πειρασμῶν, στενοχωριῶν καί διωγμῶν (Α΄ Πέτρ. 1, 6-7· Ἰακ. 1, 3). Ἡ πίστη μεγαλώνει, αὐξάγεται καί ἐνδυναμώνει διά τῆς προσευχῆς (Μκ. 9, 24· Λκ. 17, 15). Ὁ δισταγμός στήν πίστη εἶναι ἄμαρτία καί ἔρχεται στόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ὀλιγόστευση τῆς πίστεως (Ματθ. 8, 26· 14, 31· Λκ. 8, 24-25· Ἰακ. 1, 6).

Ὁ δισταγμός ἐκδιώκεται ἀπό τή καρδιά τοῦ ἀνθρώπου διά τῆς πίστεως, τῆς προσευχῆς καί τῆς αὐτοπαράδοσης στή θέληση τοῦ Θεοῦ (Ματθ. 26, 38-41). Ὁ δισταγμός καί ἡ ὀλιγοψυχία συμβαίνει μερικές φορές μέ τήν ἄδεια τοῦ Θεοῦ, γιά κάποιες ἄμαρτίες καί ἰδιαίτερα γιά νά μᾶς ταπεινώσει καί γιά νά ζητήσουμε περισσότερο τήν βοήθειά του.

Ἑρώτηση: Ἡ χριστιανική ἐλπίδα γεννιέται ἀπό τήν πίστη ἢ ἀπό ὅλα τά καλά ἔργα;

Ἡ χριστιανική ἐλπίδα γεννιέται ἀπό τή πίστη (Γαλ. 5, 5· Ἐβρ. 10, 23), ἡ ἐλπίδα γεννιέται καί ἀπό τήν ὑπομονή (Ρωμ. 5, 4).

Ἑρώτηση: Πῶς μπορούμε νά αὐξάνουμε στήν καρδιά μας τήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας;

Τήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μπορούμε νά τήν αὐξάνουμε μέσα στήν καρδιά μας διά τῆς ἐνεργουμένης πίστεως,

δηλαδή διά της πίστεως πού ἐργάζεται τις καλές πράξεις δι' ἀγάπης (Γαλ. 5, 5-6· Α' Τεσσ. 1, 3· Α' Τιμ. 1, 14· Β' Τιμ. 1, 13· Α' Ίω. 3, 23· Τίτ. 3, 15· Φιλιμ. 1, 5).

Αυτή τήν ἐνεργουμένη διά της ἀγάπης πίστη τήν ἔχει ἐκεῖνος πού προσπαθεῖ νά ἐργάζεται ἐν παντί καιρῷ τις καλές πράξεις. Ὅποιος προσδοκᾷ τήν σωτηρία χωρίς νά κάνει καλές πράξεις κατά τή δύναμή του, ἕνας τέτοιος ἔχει μιᾶ παράφρονη ἐλπίδα. Καί σ' ἄλλο χωρίο λέει: *Ἐλπισον ἐπί Κύριον καί ποιεῖ χρηστότητα* (Ψλ. 36, 3).

* * *

*... Ποιός δέν ξέρει ὅτι πρέπει νά ἔχει φόβο Θεοῦ καί φόβο θανάτου; Αὐτά θά σέ σώσουν. Εἶναι δύο φτερά τῆς ψυχῆς. Νά ξέρεις ὅτι ὁ Θεός εἶναι παρών καί ξέρει τούς λογισμούς σου· νά ξέρεις ὅτι ὁ θάνατος βρίσκεται δίπλα σου καί δίπλα μου καί δέν ξέρουμε πότε ἔρχεται, καί νά μήν ξεχνᾶμε ὅτι θά πεθάνουμε. Τί λέει ἡ Γραφή; *Τέκνον, θυμίσου τά ἔσχατά σου καί δέν θά σφάλεις στόν αἰῶνα*, καί ὁ Χριστός μᾶς λέει: *γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τήν ἡμέραν οὐδέ τήν ὥραν ἐν ἧ ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται* (Ματθ. 25, 13).

Καί ἂν θέλεις νά εἶσαι ὁ σοφότερος ἀνθρώπος στόν κόσμο καί νά ξέρεις τήν Γραφή ὅλη καί νά τήν ἔχεις μαζί σου, σοῦ χρειάζεται μόνο αὐτό· νά φοβᾶσαι τόν Θεό καί τόν θάνατο. Διότι *φόβος Θεοῦ εἶναι σχολεῖο σοφίας*. Μᾶς χρειάζεται νά φοβόμαστε τό Θεό καί τό θάνατο, διότι δέν ξέρουμε πότε θά μᾶς πάρει. Ποιόν μακαρίζει τό Ἅγιο Πνεῦμα; Τόν φοβούμενο τόν Θεό· *«Μακάριος ἀνήρ ὁ φοβούμενος τόν Κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα»* (Ψλ. 111). Ἐμεῖς ὁμως ξεχνᾶμε τόν φόβο Θεοῦ καί τόν φόβο θανάτου· γι' αὐτό βαδίζουμε στούς κακοῦς δρόμους.

Ξέρετε ἐσεῖς πῶς εἶμαι ἐγώ; Σάν ἕνα δένδρο τό ὁποῖο ἔχει μόνο φύλλα. Ἐχω μόνο λόγια, ἔργα ὁμως δέν ἔχω. Εἶμαι ἀνθρώπος χωρίς καρπούς. Λέω σ' ἐσένα καί δέν κάνω ἐγώ τίποτα. *Ἄλλος ὁ λόγος ἀπό τό ἔργο καί ἄλλος*

ὁ λόγος ὁ καλός. Ἐκεῖνος πού μιλάει μέ τό βίωμα, μέ τις πράξεις, παρηγορεῖ τόν ἀνθρώπο μέ τήν ἐλπίδα.

Ὁ Χριστός εἶπε: *«Μεγάλος δέν εἶναι ὁ διδάσκων», ἀλλά «ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καί διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν»* (Ματθ. 5, 19). Ἔβαλε μπροστά τήν πράξη τῶν καλῶν ἔργων. Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος σιωπᾷ καί πράττει τό βίωμα καί σιωπώντας ὠφελεῖ. Ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης, μέγας διδάσκαλος, λέει: *Ὅταν ἐνώνωνται δύο στόν ἀνθρώπο, ὁ λόγος καί τό ἔργο, κάνουν τόν ἀνθρώπο εἰκόνα πάσης φιλοσοφίας*.

* *Λένε κάποιοι ἅγιοι Πατέρες ὅτι ὁ Θεός διοικεῖ τόν κόσμο μέ δύο χέρια, δηλαδή μέ τή δικαιοσύνη καί μέ τό ἔλεος. Πῶς πρέπει νά κατανοήσουμε αὐτά τά λόγια;*

Τά δύο χέρια τοῦ Πατρός, μέ τά ὁποῖα ἐπλασε τόν ὁρατό καί τόν ἀόρατο κόσμο καί μέ τά ὁποῖα καθοδηγεῖ τά πάντα, δέν εἶναι ἡ δικαιοσύνη καί τό ἔλεός Του. Τά δύο χέρια τοῦ οὐρανοῦ Πατέρα εἶναι ὁ Υἱός καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, κατά τήν μαρτυρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς πού λέει: *τῷ λόγῳ τοῦ Κυρίου οἱ οὐρανοί ἐστερεώθησαν, καί τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν* (Ψαλ. 32, 6).

Καί ἂν κάποιοι ἅγιοι Πατέρες ὀνόμασαν «χέρια τοῦ Θεοῦ» τά δύο αὐτά χαρακτηριστικά καί τελειότητές του, δηλαδή τή δικαιοσύνη καί τό ἔλεος, αὐτοί ἔδειξαν ὅτι δι' αὐτῶν ὁ Θεός ἐργάζεται μέ αὐστηρότητα καί οἰκονομία τήν σωτηρία καί τήν διόρθωση τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν καί καθοδηγεῖ τόν κόσμο ὅλο πρὸς τή δόξα του καί κατά τήν ἀγία καί δίκαια βούλησή του.

Ἐχοντας ὑπ' ὄψη τις δύο αὐτές τελειότητες τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς διδάσκει ὅτι περισσότερο πρέπει νά φοβόμαστε τό ἔλεός Του, παρά τή δικαιοσύνη Του. Διότι ἂν θά προσβάλλουμε τήν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, καταφεύγουμε στό ἔλεός Του· καί ἂν θά σφάλουμε πολύ μέ τήν πολύ μεγάλη ἐμπιστοσύνη στό ἔλεός Του, ἔ-

πειτα ποῦ θά τρέξουμε γιά νά συμβιβαστοῦμε μέ τή δικαιοσύνη Του;

Γι' αὐτό ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς ἐφιστᾶ τήν προσοχή, λέγοντας: *καί μή εἴπῃς ὁ οἰκτιρμός αὐτοῦ πολύς, τό πλήθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται· ἔλεος γάρ καί ὀργή παρ' αὐτῷ καί ἐπί ἁμαρτωλοῦς καταπαύσει ὁ θυμός αὐτοῦ* (Σειράχ 5, 6-7). Ὁ Θεός δέν βιάζει τήν πόρτα τῆς ψυχῆς μας. Ἄκουσ τί λέει: *ἰδοῦ ἔστηκα ἐπί τήν θύραν καί κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καί ἀνοίξῃ τήν θύραν, εἰσελεύσομαι πρός αὐτόν καί δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καί αὐτός μετ' ἐμοῦ* (Ἀποκ. 3, 20). Σέ ἄλλο χωρίο, δηλώνοντας τό αὐτεξούσιο τοῦ ἀνθρώπου, λέει: *Κύριε, ὡς ὄπλω εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς* (Ψαλ. 5, 12).

Ἐπομένως, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος καί δέν καταναγκάζεται γιά νά κάνει τό καλό καί νά τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ (Ματθ. 28, 20). Καί ἂν θά σφάλει κανεῖς ἀπό ἄγνοια, θά τιμωρηθεῖ ἐπίσης, ἀλλά λιγότερο (Λκ. 12, 48· Ρωμ. 2, 12). Καί ἂν ἐσφαλῆ ὁ ἄνθρωπος ἄβουλα, νά μετανοήσῃ καί διά τῆς ἐκούσιας μετανοίας του νά θεραπεύσῃ τά ἀκούσια (Ματθ. 11, 20· Λκ. 17, 3-4· Β' Κορ. 7, 10).

** Τί εἶναι τό μῖσος, ποιά εἶναι ἡ αἰτία τῆς γέννησής του μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου καί πῶς μπορεί νά τό καταπολεμήσει κανεῖς;*

Τό μῖσος, ὅπως καί τά ἄλλα πάθη, γεννιέται ἀπό τή φιλαντία, ἀπό τόν ἐγωϊσμό, ὁ ὁποῖος εἶναι μητέρα καί ρίζα ὄλων τῶν ἁμαρτιῶν, κατά τούς ἀγίους Ἰωάννη Δαμασκηνό καί Ἐφραίμ τόν Σῦρο. Ἡ φιλαντία εἶναι «ἡ ἄλογη ἀγάπη γιά τό σῶμα», κατά τόν ἅγιο Μάξιμο τόν Ὁμολογητή.

Τό μῖσος εἶναι ἀνθρωποκτονία (Α' Ἰω. 3, 15). Τό μῖσος ἐπιτρέπεται μόνο ἐναντίον τοῦ διαβόλου καί τῆς ἁμαρτίας (Ψλ. 96, 11· Παροιμ. 8, 13· Ἀμώς 5, 15). Τό μῖ-

σος εἶναι ἐπιτρεπτόν ἐναντίον τῶν ἀδικιῶν, κατά τόν λόγο τοῦ ψαλμωδοῦ: *ἀδικίαν ἐμίσησα καί ἐβδελυξάμην* (Ψαλ. 118, 163· Ρωμ. 12, 19· Παροιμ. 13, 5· 17, 13). Ὅτι χριστιανοί πρέπει νά μισήσουν τό ψεῦδος (Ψαλ. 118, 163)· πρέπει νά μισήσουν τās ἀδίκους ὁδοῦς (Ψαλ. 118, 104), καθὼς καί τήν «ὁδὸ τῶν ἀσεβῶν» (Ψαλ. 25, 5). Πρέπει νά μισήσουν τή συμβουλή τῶν μισούντων τόν Θεό (Ψαλ. 138, 21-22).

Τό μῖσος νικᾶται διά τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καί τοῦ πλησίον, καί τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τήν κερδίζουμε δι' ὁσίων τῶν καλῶν πράξεων, ιδιαίτερα δέ διά τῆς καθαρῆς προσευχῆς.

** Ποιά εἶναι ἡ διαφορά μεταξύ μίσους, ὀργῆς, ζήλειας, φιλονικίας, καί ποιέες εἶναι οἱ συνέπειές των;*

Τό μῖσος εἶναι ἡ ρίζα τῶν παραπάνω παθῶν, καί αὐτά εἶναι τά κλαδιά του, ὅπως λέει ὁ ἅγιος Ἐφραίμ ὁ Σῦρος στό λόγο του περί διακρίσεως τῶν παθῶν. Ἡ συνέπεια τοῦ μίσους κατά τῶν ἀδελφῶν του εἶναι ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς.

** Τί διδασκαλίες καί πνευματικές συμβουλές δίνετε στοὺς πιστοὺς γιά νά τοὺς στερεώσετε στίς τρεῖς θεολογικές ἀρετές —στήν πίστη, στήν ἐλπίδα καί στήν ἀγάπη—, οἱ ὁποῖες εἶναι τό θεμέλιο τῆς σωτηρίας μας;*

Ἐγὼ ἀπλὸς ἄνθρωπος εἶμαι καί ἀμαθής καί δέν εἶμαι ἰκανός νά δώσω ιδιαίτερες διδασκαλίες γιά τίς τρεῖς θεολογικές ἀρετές. Τίς ἀφήνω αὐτές γιά τούς θεολόγους, οἱ ὁποῖοι μποροῦν νά τίς κατανοήσουν καί νά τίς ἐρμηνεύσουν γιά τοὺς ἀκούγοντάς τους. Ἐδῶ πρέπει νά γνωρίζεις μιά θεολογία τῶν πολλῶν καί ἀμαθῶν, οἱ ὁποῖοι ἀκόμα δέν ξέρουν τό «Πιστεύω» καί τό «Πάτερ ἡμῶν», καί οὔτε τό Τρισάγιον. Κατά τήν ἀσθενῆ μου δύναμη καί κατανόηση στά ὠφέλιμα γιά τήν σωτηρία πράγματα,

πρῶτον, ὑπενθυμίζω στούς πιστούς τόν φόβο τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος διδάσκει τόν ἄνθρωπο νά φύγει ἀπό τό κακό (Παροιμ. 1, 7· 9, 10).

Ξέρουμε ἀπό τούς ἁγ. Πατέρες ὅτι ἡ σοφία ἔχει δύο ἄκρες. Ἡ κάτω ἄκρη εἶναι ὁ φόβος Θεοῦ, καί ἡ πάνω ἄκρη εἶναι ἡ ἀγάπη Θεοῦ, ἡ ὁποία εἶναι «σύνδεσμος τῆς τελειότητος». Ἀρχίζοντας ἀπό τόν φόβο Θεοῦ, ἐγώ προτρέπω τούς πιστούς στό φόβο θανάτου καί τῆς κρίσης. Ἔπειτα τούς ὑπενθυμίζω γιά τά βάσανα τῆς κόλασης, γιά τή δόξα τοῦ παραδείσου, γιά τήν ἐλεημοσύνη, γιά τήν ἀγωγή τῶν παιδιῶν στό φόβο καί τήν δοκιμασία τοῦ Κυρίου, γιά τήν εἰλικρινῆ καί συχνή ἐξομολόγησή καί γιά τήν ἐγκατάλειψη τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀληθινή μετάνοια.

Τούς ἔγγαμους, τούς προτρέπω σέ καθαρή οἰκογενειακή ζωή, συμβουλευόντάς τους νά ἐγκαταλείψουν τήν βαρύτερη ἁμαρτία τῆς παιδοκτονίας καί ὁποιασδήποτε προσπάθειας κατά τῆς σύλληψης παιδιῶν. Τούς προτρέπω νά ἐγκαταλείψουν τήν φιλονικία, τίς ἐπικρίσεις, τήν ὀργή, τή μέθη καί τό μῖσος, καί τούς προτρέπω νά συμφιλιώνονται μεταξύ τους πρὶν ἀπό τήν δύση τοῦ ἡλίου.

Προτρέπω τούς πιστούς νά μὴν πᾶνε σέ βάσκανους, σέ μαγεῖες ἢ στό «ἄνοιγμα τοῦ εὐαγγελίου», τά ὁποῖα εἶναι μαντεία μέ ἱερά πράγματα...

Ὁ ρόλος τῆς γυναίκας στήν οἰκογένεια, στήν κοινωνία καί στήν Ἐκκλησία

* ... Μέ κάλεσαν ἐδῶ νά λειτουργήσω καί νά πῶ ἓνα λόγο. Νά ξέρετε ὅμως ὅτι σήμερα σᾶς μιλάει ἀπό αὐτό τό βῆμα ἓνας τσομπάνος. Νά μὴν περιμένετε μεγάλα πράγματα ἀπό μένα. Ἐγώ νά βόσκω πρόβατα ἔμαθα καί εἶμαι εἰδικευμένος σέ ὅλα τά τοῦ τσομπάνου.

Μοῦ εἶπατε νά μιλήσω γιά τόν ρόλο τῆς γυναίκας στήν οἰκογένεια, στήν κοινωνία καί στήν Ἐκκλησία.

Γιά νά μιλήσουμε γιά τό θέμα αὐτό πρέπει νά πάρουμε τήν ἱστορία τοῦ κόσμου ἀπό τήν ἀρχή. Ὁ Θεός κάνει τόν ἄνθρωπο ἀνδρόγυνο, δηλαδή ἄνδρα καί γυναῖκα. Ὁμως ἡ ἀπεριόριστη σοφία τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος τά ἐποίησε ὅλα ὑπεράνω τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ, δέν προίκισε τήν γυναῖκα μέ τά προσόντα τοῦ ἄνδρα, ἀλλά οὔτε τόν ἄνδρα μέ τά προσόντα τῆς γυναίκας... Καί ἔκανε ὁ Θεός ἄνδρα καί γυναῖκα. Ἔτσι δέν λέει στή Γένεση;

Καί ὁ θεῖος Ἰωάννης Χρυσόστομος λέει: Ἰδού τί εἶπε ἡ ἀπεριόριστη σοφία: «οὐ καλόν εἶναι τόν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν κατ' αὐτόν».

Ναί, ἡ γυναῖκα εἶναι ἴσια μέ τόν ἄνδρα, ἀλλά μόνο κατά φύσιν, ὄχι κατά τό ἀξίωμα. Ὅταν ἔφερε τήν γυναῖκα στόν Ἀδάμ, τῆς εἶπε: «Γυναῖκα, τοῦτο νῦν ὁστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καί σάρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐλήφθη». Ἐδῶ εἶναι ἡ γυναῖκα ἴσια μέ τόν ἄνδρα ἐφόσον εἶναι ὅστο καί σάρκα ἀπό τόν ἄνδρα, παρμένη ἀπό τό πλευρό του, ἀλλά ὄχι κατά τή θέση. Διότι ὁ Θεός τιμώρησε τήν Εὐά ἀμέσως, διότι αὐτή ἔτεινε πρῶτον τό χέρι. Καί, ὡς πρῶτο κανόνα, τῆς εἶπε: «τί τοῦτο ἐποίησας; Διότι ἔτεινες τό χέρι καί ἔφαγες· πληθύνων πληθυνῶ τάς λύπας σου καί τόν στεναγμόν σου, ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα». Καί ἡ δευτέρα τιμωρία: «πρός τόν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καί αὐτός σου κυριεύσει».

Δέν τούς βόλευε τί τούς ἔλεγα, ἀφοῦ ἦταν περισσότερες γυναῖκες ἐκεῖ. Ὅταν ἔλεγα, ὅμως, γιά καλά χειροκροτοῦσαν, καί ὅταν ὄχι ἔσκυβαν τό κεφάλι!

Κοιτᾶτε, τούς εἶπα. Ὅσο μορφωμένη καί νά εἶναι ἡ γυναῖκα πρέπει νά ὑπάγεται στόν ἄνδρα. Διότι ὁ ἄνδρας εἶναι κεφαλή τῆς γυναίκας καί ὁ Χριστός κεφαλή τοῦ ἄνδρα. Κατ' αὐτή τήν τάξη εἶναι ἡ ἱεραρχία στήν οἰκογένεια.

Κοίτα πῶς εἶναι· Τήν γυναῖκα τήν ἔθεσε ὁ Θεός βοηθό τοῦ ἄνδρα. Γι' αὐτό λέει ὁ ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος: «Ἡ γυναῖκα εἶναι λιμάνι τοῦ ἄνδρα». Ὁ ἄνδρας, ἔρ-

χεται πικραμένος, μέ τά μεγαλύτερα βάρη μέσα στήν κοινωνία, διευθύνει στρατεύματα, πολέμους' εἶναι μέγας ὑπεύθυνος σέ βιομηχανίες, στήν κυβέρνηση, ἔρχεται κουρασμένος. Ἡ γυναίκα ὁμως, πρέπει νά εἶναι λιμάνι. Νά ξέρει νά τόν ὑποδέχεται πάντοτε μέ καλή κουβέντα, μέ πραότητα, νά τοῦ ἐτοιμάζει τό φαγητό, νά ἐτοιμάζει ροῦχα, νά τόν δέχεται ὅταν ἔρχεται ἀπό κάπου, καί πρέπει νά εἶναι πάντοτε ἐκείνη, ἡ ὁποία νά ἀναπαύει τόν ἄνδρα, ἀφοῦ εἶναι βοηθός του.

Ἄλλά ἡ μεγαλύτερη ἀποστολή πού ἔχει ἡ γυναίκα στήν οἰκογένεια εἶναι ὁ ρόλος της νά εἶναι μητέρα παιδιῶν! Τό πρῶτο ἐπιτίμιο γιά τό σφάλμα της, ἦταν αὐτό: «*ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα*». Ὁ ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος λέει: *Ἄν φεύγεις, ἀπό τόν πόνο τῆς γέννας θά βρῖσκεις τόν αἰώνιο πόνο, τόν πόνο τῆς κόλασης.* Ὁ Θεός ἄφησε μέ μέτρο τήν ἀπόλαυση τῆς συνουσίας μαζί μέ τόν πόνο τῆς γέννας. Καί ἐσύ, ἂν φεύγεις ἀπό τόν πόνο γιά χάρη τῆς ἀπόλαυσης, θά πέσεις στόν αἰώνιο πόνο....

* * *

Γιά τίς ἐκτρώσεις

* Καλύτερα νά μήν γεννιόταν ἡ γυναίκα ἐκείνη πού σκοτώνει τά παιδιά της. Διότι εἶναι ἁμαρτία ἐναντίον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καί ἔπειτα, πού ἔπρεπε νά βρῖσκει ὁ Θεός καλύτερη κατοικία γιά τό παιδί παρά στή κοιλία τῆς μητέρας του; Καί ἀπό 'κεῖ τό βγάξεις καί τό πετᾶς στά σκυλιά καί τό σκοτώνεις; «*Ποιά λέαινα, λέει ὁ ἅγιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος, ποιά ἀρκούδα θά σκότωνε ποτέ τό μικρό της; Καί ἐσύ, λογικό ὄν, κάνεις χειρότερα ἀπό τά ἄγρια ζῶα, ὅταν ἔφτασες νά σκοτώσεις τά παιδιά σου*».

Πήγαινε στό δάσος γιά νά συναντήσεις μιά ἀγριογουρούνα μέ γουρουνόπουλα. Ἐγώ ἤμουν στό δάσος, ἔμεινα ἐννέα χρόνια καί ἑπτὰ μῆνες μόνος μου στά βουνά, καί συνάντησα μιά γουρούνα μέ γουρουνόπουλα σ' ἔ-

να βουνό στό «Ποϊάνα Κραϊνικούλουι». "Ήμουν μόνος μου. Όταν βρεθήκαμε ἀντιμέτωποι, ὁ Θεός φυλάξοι, γύρισα διότι εἶχα ἓνα ἔλατο καί γαντζώθηκα ἀπ' αὐτό. Σάβ' ἀστραπή ὤρμησε πάνω μου. Όταν ἀγγιξέεις τό γουρουνάκι πουλο σκόνη σέ ἔκανε· ἐκεῖ μπορεῖς νά πεθάνεις. Καί οἱ κυνηγοί τίς φοβοῦνται. "Ἐτσι φυλάει τό ἀγριογούρουνο τά γουρουνόπουλά του. Οἱ χριστιανές μητέρες μόνο σκοτώνουν τά παιδιά τους!

"Ἐτσι εἶναι οἱ νόμοι τῆς φύσης πού ἄφησε ὁ Θεός· ἡ μητέρα νά φυλάσσει τούς υἱούς της. Νά εἶναι ὁμως ὁ λογικός ἄνθρωπος χειρότερος ἀπό τά ζῶα καί τά κτήνη καί νά σκοτώνει τά παιδιά του; Ἀλλοίμονο γιά τέτοιες μητέρες!

Θεός φυλάξοι! "Όλες οἱ ἁμαρτίες εἶναι βαριές, ἀλλά αὐτή εἶναι βαρύτερη ἀπό ὅλες. Γι' αὐτό οἱ "Άγιοι Πατέρες τήν τιμωροῦν τόσο βαριά....

* * *

** Ποιό εἶναι τό σημαντικότερο καί πιό ὠφέλιμο ἐπιτίμιο πού πρέπει νά δοθεῖ στήν ἱερά ἐξομολόγηση;*

Στούς παλαιούς καιρούς, ὅταν οἱ χριστιανοί εἶχαν μεγάλη φιλοτιμία καί εὐλάβεια νά κοινωνήσουν πιό συχνά μέ τά ἅγια Μυστήρια, τό βαρύτερο ἐπιτίμιο τότε ἦταν ἡ ἀποκοπή γιά συντομότερο ἢ μακρότερο χρόνο ἀπό τή Θεία Κοινωνία. Γι' αὐτό καί οἱ κανόνες τῶν παλαιῶν Πατέρων, ὅπως ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης κ.λπ. ἀπαγόρευαν στούς ἁμαρτωλούς, μέ βαριές ἁμαρτίες, τήν θεία Κοινωνία, ἐνίστε μέχρι καί 10, 15 ἢ ἀκόμα 20 χρόνια, καί τούς ἐφάρμοζαν στήν ἐξομολόγηση τά τέσσερα βήματα ἐπιτίμησης· τό κλαῦμα στήν πόρτα τῆς ἐκκλησίας, τό γονάτισμα στόν πρόναο καί ἡ μετοχή μαζί μέ τούς πιστούς στήν ἐκκλησία. Μόλις στό τέλος τους δέχονταν στή θεία Κοινωνία (βλ. καν. 11 τοῦ ἁγ. Γρηγορίου Νεοκαισαρείας).

Τώρα ὁμως, πού ἡ πίστη χαλάρωσε καί οἱ περισσότεροι χριστιανοί κεῖνται στό βάθος τῆς ἀναισθησίας καί τῆς

ἐλλειψης εὐλάβειας πρὸς τὴν θεία Κοινωνία μὲ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, νομίζω πῶς τὸ μεγαλύτερο ἐπιτίμιο γιὰ τὴ διόρθωση τῶν ψυχῶν τους εἶναι ἡ ἐγκατάλειψη τῶν ἐξομολογηθέντων ἁμαρτιῶν καὶ ἡ πάλῃ ἐναντίον τους μέχρι θανάτου. Ἡ νηστεία, ἡ προσευχή, ἡ ἐλεημοσύνη, οἱ μετάνοιες καὶ ἄλλες ἀσκήσεις νὰ τους δίνονται κατὰ τὴ δύναμη, κατὰ τὴν κατάσταση τῆς ὑγείας τους καὶ κατὰ τὴ σοβαρότητα τῶν ἁμαρτιῶν τους, σύμφωνα μὲ τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν οἰκονομία τῶν ἱερῶν κανόνων....

Ἄλλὰ πάνω ἀπ' ὅλα νὰ ἐγκαταλείψουν τίς ἁμαρτίες, διότι ἡ ἐγκατάλειψη τῶν ἁμαρτιῶν, κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρες, εἶναι ἀληθινὴ μετάνοια. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος λέει ὅτι «τὸ χειρότερο τῆς ἁμαρτίας εἶναι νὰ διάγεις στὴν ἁμαρτία, καὶ τὸ χειρότερο τῆς πτώσεως εἶναι νὰ μὴν σηκώνεσαι ἀπὸ τὴν ἁμαρτία».

Ἐπομένως, ἂν τὸ φοβερότερο πράγμα εἶναι νὰ διάγει κανεὶς στὴν ἁμαρτία, τότε τὸ ὠφελιμότερο εἶναι τὸ ἐπιτίμιο τῆς ἐγκατάλειψης τῆς ἁμαρτίας. Ἄν τὸ χειρότερο πράγμα τῆς πτώσεως εἶναι νὰ κεῖται κανεὶς στὴν πτώση του, τότε τὸ μεγαλύτερο καὶ ὠφελιμότερο ἐπιτίμιο εἶναι νὰ σηκωθοῦμε ἀπὸ τὴν πτώση!

Οἱ ἱεροὶ κανόνες, τόσο οἱ ἀποστολικοὶ, ὅσο καὶ τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων, ἦταν πάντοτε, εἶναι καὶ θὰ εἶναι κανόνες καὶ καθοδηγοὶ τῶν ψυχῶν, καὶ ἐμεῖς ὅλοι πρέπει νὰ ὑποτασσώμαστε καὶ νὰ φυλάσσουμε ἀναλλοίωτα τοὺς ἱερούς κανόνες, διότι «ὅποιοι δὲν τοὺς τηροῦν ὑποβάλλονται σὲ φοβερὴς δοκιμασίες καὶ ἐπιτίμια»....

* Δὲν εἶναι οἱ ἱεροὶ κανόνες ἡ αἰτία γιὰ τὴν ἀπομάκρυνση τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἡ μὴ φύλαξη τῆς ἀκρίβειας καὶ τῆς οἰκονομίας τῶν ὀριζομένων ἀπὸ τοὺς κανόνες πραγμάτων ἀπομακρύνει τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν λαὸ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Πάντοτε οἱ ἱεροὶ κανόνες εἶναι πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς σωτηρία τῶν ψυχῶν, ἀκόμα καὶ ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἱστορικὴ μόνο ἀξία καὶ δὲν ἐφαρμόζονται πιά σήμερα.

Οἱ ἱστορικοὶ κανόνες μᾶς δείχνουν πῶς ἐφαρμόζονταν τότε ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρες καὶ ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν αἰρέσεις καὶ διωγμοὶ ἐπιτίθεντο κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ τὸ πράγμα δὲν εἶναι ἀσήμαντὸ γιὰ τὸν προσανατολισμὸ ἐκείνων πού ποιماίνουν σήμερα τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ κανόνες, οἱ ὁποῖοι περιέχουν μέσα τους δόγματα καὶ ἠθικούς νόμους δὲν ἔχασαν τὴν ἀξία τους μὲ τίποτε. Αὐτοὶ εἶναι σὰν φάροι φωτὸς τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς καθοδήγηση τοῦ ζωντανοῦ καραβιοῦ πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία πλέει στὰ κύματα τῶν αἰῶνων πρὸς τὸ λιμάνι τῆς σωτηρίας.

Ἐπομένως σὲ κανέναν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατηγορήσει τοὺς ἱερούς καὶ θείους κανόνες γιὰ τὴν κακία πού ἐξουσιάζει σήμερα ἐκείνους πού δὲν ἔχουν φόβο Θεοῦ. Ἐνα πράγμα νὰ ἔχουμε στό νοῦ μας. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ποιμένες νὰ γνωρίσουν καλά τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν οἰκονομία τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ νὰ τοὺς ἐφαρμόζουν κατὰ τοὺς καιρούς καὶ ἀπὸ περίπτωσιν σὲ περίπτωσιν στὴν κάθε πληγωμένη ἀπὸ ἁμαρτίες ψυχή....

* Ὁ πνευματικὸς δὲν εἶναι παρά ἕνας μάρτυρας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἕνα ὄργανο διὰ τοῦ ὁποῖου τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐνεργεῖ τὸ μυστήριον τῆς συγχώρησης τῶν ἁμαρτιῶν. Ὁ πνευματικὸς ἐρμηνεύει καὶ ἐφαρμόζει τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν θεραπεία τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Ἄν ὁ πνευματικὸς διαπιστώνει ὅτι κάποιος δὲν εἶναι εἰλικρινής, ἔχει χρέος νὰ τὸν ἀπορρίπτει ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησιν. Ἄν δὲν θὰ ἔκανε ἔτσι θὰ σήμαινε ὅτι ὁ πνευματικὸς δὲν λειτουργεῖ στό Θεό μὲ πίστη, μὲ καθαρὰ καὶ ἀφωσιωμένη καρδιά.

Ἡ μετάνοια εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ ἑπτὰ μυστήρια πού ἐνεργεῖ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα κατὰ ἄορατον τρόπο διὰ τῆς ὁρατῆς λειτουργίας τοῦ πνευματικοῦ....

* Ὁ πνευματικὸς ἔχει τὸ μεγάλο καθῆκον νὰ ἐπιτηρεῖ τὰ πνευματικὰ του τέκνα, νὰ τοὺς διδάσκει ἀδιαλείπτως καὶ νὰ προσεύχεται στό Θεό γιὰ τὴ σωτηρία τους. Καί

τά πνευματικά τέκνα έχουν τό χρέος νά ὑπακούουν στίς διδασκαλίες τοῦ πνευματικοῦ τους, νά τοῦ ζητοῦν πάντοτε συμβουλή καί εὐλογία γιά ὄλα, νά κάνουν τό ὀριζόμενο ἐπιτίμιο, νά κοπιάζουν γιά τή διόρθωσή τους καί νά προσεύχονται γιά τόν πνευματικό τους πατέρα.

Τό ἔργο τοῦ πνευματικοῦ «εἶναι ἐσωτερικό δικαστήριο τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἔχει μέσα της τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἔχοντας ὡς δικαστή τήν συνείδησή της, δηλαδή τήν αὐτογνωσία, σέ σχέση μέ τούς νόμους τοῦ Κυρίου, μέ τήν βοήθεια τῶν ὁποίων ὁ ἱερέας μπορεῖ νά διακρίνει ἀνάμεσα στό καλό καί στό κακό. Ἐφ' ὅσον ὁ χριστιανός δέν μπορεῖ νά γνωρίσει μέ ἀκρίβεια τόν ἑαυτό του, οὔτε τόν νόμο τοῦ Θεοῦ δέν τό ξέρει πλήρως, οὔτε τήν ἐφαρμογή στίς δικές του πράξεις δέν μπορεῖ νά τήν κάνει ἀμερόληπτα. Γιά νά συμπληρώσει τήν ἐσωτερική αὐτή κρίση ἀπευθύνεται σέ ἕναν ἐξωτερικό κριτή, ὁμοίό του, ἀλλά ἀνώτερο διά τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τόν ὁποῖο τόν συμβουλευέται καί ἀπό τόν ὁποῖο ζητάει αὐτό πού τοῦ λείπει, συγχώρηση, φῶς καί ἀλήθεια».

Ἡ ἀποστολή τοῦ πνευματικοῦ εἶναι νά ἐξετάσει, νά καθοδηγήσει, νά κρίνει ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, νά δώσει τήν ἀπόφαση τῆς λύσεως ἢ τῆς μή λύσεως τῶν ἁμαρτιῶν, μέ ὄρους ἢ ἄνευ ὄρων. Γίνονται δέ ὄλα στό πλαίσιο τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ πού τούς δίνει ἡ Ἁγία Γραφή καί ἡ ἱερά Παράδοση, ἐκτός αὐτῶν δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει δέσιμο καί λύση ἁμαρτιῶν, φῶς καί ἐκκλησιαστική ἀλήθεια (Ἰω. 14, 15-30· 15, 1-14).

* * *

*** Μπορεῖ κανεῖς νά σωθῆ χωρίς πνευματικό καί χωρίς ἐξομολόγηση;**

Ἦχι. Κανεῖς δέν μπορεῖ νά σωθεῖ, οὔτε λαϊκοί οὔτε μοναχοί οὔτε κληρικοί, χωρίς τήν ἐξομολόγηση τῶν ἁμαρτιῶν καί χωρίς τή λύση ἀπό τόν πνευματικό, κατά τόν λόγο τοῦ Κυρίου πού λέει: «λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον,

ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται» (Ἰω. 20, 23).

Καί σέ ἄλλο χωρίο· «*ὄσα ἐάν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὄσα ἐάν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ*» (Ματθ. 18, 18). Ἐπομένως πῶς θά μπεῖ κανεῖς στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν μὴ ὄντας λελυμένος στή γῆ ἀπό τίς ἁμαρτίες του; Διότι ἡ ἐξουσία αὐτή δόθηκε μόνο στοὺς ἐκλεκτοὺς, δηλαδή στοὺς Ἀποστόλους, στοὺς Ἐπισκόπους καὶ στοὺς Ἱερεῖς, καὶ ὄχι στοὺς λαϊκοὺς. Πρέπει ὅλοι νά ἔχουμε τοὺς πνευματικούς μας καὶ νά ἐξομολογούμεθα τακτικά, ἀκόμα καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι δέν ἔχουν ἁμαρτίες.

Ἔτσι μᾶς διδάσκει ὁ ἅγιος Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης· «*ἐάν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἐάν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάριση ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας*» (Α΄ Ἰω. 1, 8-9). Καὶ ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης δείχνει λέγοντας· «*Ὅλοι πρέπει νά μετανοήσουμε, καὶ λαϊκοὶ καὶ μοναχοὶ καὶ ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς. Νά μετανοήσουμε ὅλοι (νά ἐξομολογηθοῦμε) γιὰ νά σωθοῦμε*». Χωρὶς ἐξομολόγηση κανεῖς δέν μπορεῖ νά σωθεῖ, ἐπειδὴ «*πολλά γὰρ πταίομεν ἅπαντες*» (Ἰάκωβ 3, 2). Πᾶς ἄνθρωπος συλλαμβάνεται καὶ γεννιέται μὲ ἁμαρτίες (Γεν. 8, 21· Ψαλ. 50, 6· Ματθ. 7, 11· Ρωμ. 3, 11). Ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς δείχνει ὅτι «*ἡ δέ ἁμαρτία γεννᾷ τὸν θάνατον*» (Ἰακ. 1, 15) καὶ ὅτι «*τίποτα ἀκάθαρτο δέν θά εἰσέλθει στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν*».

Νά ἐνθυμούμαστε ὅτι «*ἁμαρτία εἶναι ἡ καταπάτηση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀκαθαρσία ἐνώπιόν Του*», καὶ ὅτι ἡ ὀργή τοῦ Κυρίου ἔρχεται πάνω στοὺς κακοὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς, οἱ ὁποῖοι πεθαίνουν ἀνεξομολόγητοι καὶ χωρὶς μετάνοια. Οἱ ἁμαρτωλοὶ, δι' ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας, στρέφουν τὴν δίκαια ὀργή τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποκτοῦν τὴν σωτηρία τῶν ψυχῶν τους....